

РОЗДІЛ V

КОМПАРАТИВНА ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ

УДК [371.13:372.82-51] (430)

Мішак Валентина Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, старший викладач,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ РЕЛІГІЇ В АВСТРІЇ

У статті проаналізовано шляхи підготовки вчителів релігії для середніх шкіл Австрії; розкрито важливу роль співпраці між австрійською державою та церквою у сфері освіти; підкреслено основні вимоги до кандидатів на посаду вчителя релігії. Звернено увагу на особливості навчання майбутніх фахівців на теологічних факультетах у австрійських приватних та державних закладах вищої освіти та проходження ними педагогічної практики у середніх школах різних типів. Розглянуто умови та місця підвищення професійної кваліфікації викладачів релігійно-педагогічного напрямку.

Ключові слова: теологічна та релігійно-педагогічна освіта, учитель релігії, державні та церковні вищі навчальні заклади, підвищення кваліфікації вчителів релігії.

Постановка проблеми. Динаміка демократичних змін в Україні, прагнення духовного відродження, складність соціально-економічних процесів в нашій країні за роки незалежності призвели до посилення інтересу до релігії в українському суспільстві та сприяли зростанню її впливу на соціокультурне життя країни. Результатом намагання значної частини українського суспільства залучити великий духовно-моральний потенціал релігії для духовного відродження нації стало введення в українській школі низки факультативних курсів духовно-морального спрямування. У процесі викладання предметів з даного напрямку виникає чимало проблем. Однією з найбільш актуальних з них є підготовка педагогічних кадрів для загальноосвітніх шкіл, що нерідко відбувається стихійно і здійснюється переважно на регіональному рівні. Враховуючи складність та багатогранність проблеми підготовки педагогічних кадрів та інтеграції виховного потенціалу релігії у шкільну систему України, корисно було б звернутися до вивчення досвіду професійної підготовки вчителів релігії в країнах Західної Європи, куди спрямовує свої інтеграційні прагнення наша держава. Прикладом для інших держав використання потенціалу релігії для виховання молодого покоління може слугувати Австрія, країна Центральної Європи, де ефективне функціонування системи релігійного виховання протягом багатьох років забезпечується стійким характером державно-церковних відносин, що відображені в державних актах та регулюється Основним Законом країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Релігійна освіта і виховання у школах Австрії не залишали поза увагою вітчизняних дослідників в межах загальних питань зарубіжної педагогіки. Певну дослідницьку роботу з вивчення історії релігійної освіти у шкільній системі Австрії провели такі українські науковці, як В. Єленський, А. Сбруєва, М. Закович, О. Матвієнко. У своєму дисертаційному дослідженні М. М'ясовський детально вивчив церковно-релігійний вплив на шкільну освіту Австрії, проаналізував систему підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Аналізуючи особливості підготовки педагогічних кадрів з релігії для роботи в середніх школах Австрії, ми спираємося на дослідження розвитку теорії релігійної освіти німецького науковця Г. Леммерманна (*Godwin Lämmermann*), аналізу змісту уроків релігії Ф. Дітеріха (*Veit-Jakobus Dieterich*), вивчення нових методів викладання К. Ніпкова (*Karl Ernst Nipkov*), становлення вчителя релігії (перехід від настоятеля церкви до світського наставника) А. Бухера, підвищення професійної кваліфікації Г. Кауфмана (*Hans Kaufmann*).

Мета статті - проаналізувати особливості підготовки вчителів релігії для середніх шкіл Австрії та показати шляхи

підвищення професійної кваліфікації викладачів релігійно-педагогічного напрямку.

Результати дослідження. Не дивлячись на поліконфесійність австрійського суспільства завдяки державному регулюванню релігійно-державних відносин упродовж століть вдавалося, з одного боку, утримувати в країні релігійну стабільність, а з іншого, використовувати потенціал релігії для виховання молодого покоління. Закономірно і традиційно, що найбільший вплив на виховання молоді робить найчисельніша релігійна конфесія Австрії – католицька церква. В основу тісної співпраці між австрійською державою та церквою у сфері освіти було покладено низку угод між урядом країни та представниками католицької церкви. Укладені угоди між державою і церквою дали можливість створювати навчальні заклади для релігійної освіти молоді та професійної підготовки відповідних педагогічних кадрів. Створення закладів з підготовки вчителів релігії було спільною справою держави та церкви. Державне регулювання релігійною освітою здійснювалося під керівництвом федеральних земельних управлінь освіти зі згоди Міністра культури і освіти на теологічних факультетах найстаріших університетів Австрії: Віденського університету (1365 р.), університетів у містах Грац (1585 р.), Зальцбург (1619 р.) та Інсбрук (1669 р.).

У державно-церковних угодах за церквою було також закріплено право духовного нагляду за навчальними закладами. Це право включало затвердження змісту навчання в школі, вимогу, щоб викладання здійснювалося відповідно до католицького віросповідання, а також застереження до вчителів жити за церковними канонами [5]. До кандидатів на учительську посаду в середній школі висувалися певні вимоги. Вони мали подавати на перевірку інспекторам навчальних закладів підготовлені вдома конспекти занять, виконувати педагогічно-дидактичні завдання для підтвердження здатності здійснювати навчальну діяльність. Крім того, кандидат на відкритому уроці в школі мав продемонструвати свої педагогічні вміння.

Учителі, які належали до церковних орденів, отримували посаду учителя за рекомендацією вищих за саном керівників, котрі відповідали за їхні фахові та педагогічні здібності. Перед затвердженням на посаді вчитель релігії складав два державних іспити і проходив процедуру узгодження його кандидатури з церквою. Католицька церква називає цей процес – дорученням церкви (*missio canonica*), оскільки праця релігійного педагога традиційно вважається служінням церкви суспільству. Вчитель релігії повинен бути членом церкви та викладати релігію на основі Святого Письма і згідно з віросповіданням своєї конфесії. До викладання католицької релігії не допускаються особи, які розлучені або взяли повторний шлюб. Для успішного отримання церковних повноважень кандидату потрібно протягом навчання підготувати та провести не менше одного відкритого уроку релігії

в школі з курсів, які пропонуються на вибір студента, прослухати як мінімум два предмети з теології віровчення, а також успішно пройти семінар з методики викладання релігії в школі [9].

Поряд з педагогічними кадрами, які пройшли підготовку у державних навчальних закладах, вчителями релігії подекуди працювали особи, які частково були залучені до церковного служіння, а частково зайняті викладанням у школі. Це відбувалося у зв'язку з тим, що з часом інтерес до релігійно-педагогічної освіти в австрійському суспільстві знижувався і вчителями релігії бажала стати все менша кількість педагогів. Тому місцеві церкви почали відкривати релігійно-педагогічні інститути для того, щоб надати право викладання релігії в школі служителям і активістам з церкви, які не мали педагогічної освіти. Служителі церкви на рівні з усіма іншими, хто бажав викладати релігію в школі, здобували університетську теологічну освіту. Окрім того, католицька теологія викладалася також у церковних вищих навчальних закладах: теологічних інститутах та релігійно-педагогічних центрах, за якими держава визнала право підготовки вчителів релігії для закладів дошкільної, молодшої та середньої ланки загальної середньої освіти, а також спеціалізованих навчальних закладів [4]. Такі інститути нерідко функціонували у тісній співпраці та інтеграції з теологічними факультетами університетів.

На сьогоднішній час в Австрії майбутні вчителі релігії не лише католицької конфесії, але й євангельської, як другої конфесії за кількістю віруючих в Австрії, а також прихильники іудаїзму та ісламу здобувають вищу освіту в приватних релігійних вищих школах, церковних інститутах і центрах, за якими держава визнала право підготовки педагогів для викладання релігії. Інститути релігії, як правило, працюють у таких основних напрямках, як надання педагогічної освіти служителями церкви, надання другої вищої освіти вчителям, які склали перший і другий державні іспити і вже мають місце роботи, заочне та дистанційне навчання релігійної педагогіки, підвищення професійного рівня вчителів релігії. Наукова розробка релігійної педагогіки відбувається у церковних інститутах лише у співпраці з університетами [10].

Релігійно-педагогічні інститути опікуються також вчителями релігії, які працюють у своєму регіоні, координують проходження педагогічної практики студентів-теологів у школах свого регіону, розробляють навчальні програми, підручники, посібники, навчальні засоби, влаштовують семінари для підвищення кваліфікації вчителів релігії та вчителів недільних шкіл, співпрацюють з університетами у розробці теорії викладання релігії. А також видають методичні журнали, книги, підручники, мають власні бібліотеки. Діяльність таких інститутів частково фінансує держава, проте більше двох третин їхнього бюджету складають церковні пожертви. Невеликі теологічно-педагогічні центри можуть мати усього декілька працівників. Викладачі інститутів мають вищу педагогічну, релігійно-педагогічну, філософську або теологічну освіту, і зазвичай вони є докторами теології та релігійної педагогіки. Навчання, участь у семінарах та конференціях в таких інститутах платна. Релігійно-педагогічні інститути у Зальцбурзі та Відні щороку проводять десятки семінарів для вчителів, ведуть широку теоретичну та практичну діяльність, публікують підручники не лише для інститутів, але й для університетів, мають великий штат працівників.

Навчання вчителя релігії в університеті, подібно до інших спеціальностей, має теоретичну (до першого державного іспиту) та практичну (до другого державного іспиту) частину. Теоретичний етап навчання складається з відвідування лекційних, семінарських та практичних занять з обраної дисципліни. У межах трирічної теоретичної підготовки майбутні вчителі релігії також проходять стажування в школі, де вони щотижня можуть бути присутніми на уроках релігії з наступним обговоренням їх зі своїми викладачами. Цей етап навчання в усіх землях Австрії завершується першим державним іспитом. Потім кандидат на

вчительську посаду проходить практику [8]. Майбутній вчитель працює у школі з повним навантаженням під наглядом досвідченого вчителя та контролем місцевого церковного відділу освіти. Якщо особисте життя викладача не відповідає церковним принципам або церква не впевнена в тому, що освітній процес буде здійснюватися згідно з її віровченням, вона має право відхилити таку кандидатуру, або позбавити такого вчителя (*Missio canonica*) без можливості повернення на посаду вчителя релігії у майбутньому [7].

Релігійна педагогіка є галуззю практичної теології. Методику викладання релігії в школі вивчають під час навчання на богословському факультеті в університетах як вчителі, так і майбутні служителі церков і пастирі. Значна частина випускників теологічного факультету в майбутньому працюють в галузі освіти учителями релігії у шкільних закладах, теолого-педагогічними представниками в церковних установах, займають посади академічних асистентів пасторів, викладають в інститутах удосконалення педагогічних кадрів, займаються науковою роботою та актуальними дослідженнями у релігійно-теологічному напрямку.

Частина студентів вивчає теологію і релігійну педагогіку з релігійних переконань, бажаючи пов'язати свою майбутню професію з вихованням віри та християнських традицій, дехто бере курс релігії лише для того, щоб отримати другий предмет у диплом, вважаючи її «легким» і «доступним» предметом.

Відомий австрійський релігійний педагог Бухер А. [4; с.19-47] у 1999 році провів масштабне опитування 755 австрійських студентів (57,6% - католики, 42,4% євангелісти), майбутніх вчителів релігії про вмотивованість навчання на теологічному факультеті. Частина опитуваних (38,5%) заявила, що вивчає теологію як основний предмет, (33,9%) респондентів відносять теологію до другорядних предметів і 27,5% обирають теологію третім предметом. У відповідях на запитання «Для чого Ви вивчаєте теологію?» простежуються такі мотиви: бажання стати добрим учителем релігії (45,3%), прагнення здійснювати релігійну соціалізацію (44,3 %), інтерес до теології як науки (26,1%), усвідомлення покликання до теології (22,3%), прагнення поглиблення віри (16,3%), пошуки шансів влаштуватись на роботу (12,9%), реалізація суспільної активності (6,2%), випадковість (2,8%). Відповідаючи на запитання «Що Ви очікуєте від навчання?», більшість опитаних стверджувала, що прагне отримати знання Біблії, сформувати практичні навички, почерпнути інформацію про інші релігії, а також поглибити власну, віру та воцерковлення. Для багатьох студентів визначальним критерієм у вивченні теології став власний як позитивний, так і негативний досвід відвідування уроків релігії в школі.

На теологічних факультетах майбутні вчителі релігії вивчають низку спеціалізованих предметів: релігієзнавство, герменевтику, введення у Старий та Новий Заповіт, книги Біблії, історію церкви та еклезіологію, педагогічну майстерність, психологію релігії дитини, методику та правові засади викладання релігії, планування занять, систематичну та практичну теологію, релігієзнавство та місіологію, релігійну педагогіку. Класична концепція релігійної педагогіки ставить перед майбутніми вчителями свої певні вимоги та сподівання, а саме: бути носіями Слова Божого та поширювати Його (Євангельське наставлення), стати кваліфікованим викладачем у галузі християнства та компетентним у бесідах з учнями (герменевтика), вести дискусії на суспільні теми (проблемно-орієнтаційна робота), сприяти терапевтичній та психологічній підтримці релігійної соціалізації учнів [8].

Для розуміння загальної системи релігійно-педагогічної освіти не можна залишити поза увагою факт надання можливості підвищення кваліфікації досвідченим учителям і молодшим учителям релігії. Згідно умов, які узгоджені на основі Конкордату з Ватиканом у 1933 році церква несе відповідальність за прийом кваліфікованих, відповідальних та високоморальних вчителів,

тому церкви мають власні інститути, які контролюють процес викладання релігії та підвищення кваліфікації вчителів у школах свого єпископства.

Учителі релігії, які працюють у державних закладах освіти і склали перший та другий державний іспити, є членами церкви і бажають викладати релігію, мають можливість проходити навчання у церковних теологічно-педагогічних інститутах на курсах післядипломної освіти (*Nachqualifikationskurs*), які організовані без відриву від роботи. Курси тривають протягом кількох семінарських тижнів (половина - під час канікул, інша половина - протягом навчального року) та трьох семінарах протягом вихідних днів. Разом це складає термін понад три роки і включає різноманітні теологічні та релігійно-педагогічні дисципліни. Оплату праці вчителів релігії за викладання в школі бере на себе держава. Ці питання регулюються Основним Законом країни ще з 17 червня 1888 року [3].

До 2007 року навчання та підвищення кваліфікації учителів релігії в Австрії відбувалося лише у відповідних релігійно-педагогічних академіях, а з початку жовтня 2007 воно проходить в спеціальних педагогічних інститутах. У 2007/2008 навчальному році в Австрії розпочався новий етап у підготовці вчительських кадрів та в підвищенні їхньої педагогічної кваліфікації. 51 державну і приватну педагогічну академію та інститут було об'єднано в 14 педагогічних вищих навчальних закладів, дев'ять з яких фінансуються державою, чотири належать церкві і один належить до змішаного типу підпорядкування (федерація, країна, церква). Спільне навчання та проходження курсів підвищення кваліфікації вчителів релігії обов'язкової середньої школи, наприклад вчителів релігії всіх християнських віросповідань для народної, головної, спеціальної та політехнічної

шкіл (*Volksschule, Hauptschule, Sonderschule, Polytechnische Schule*) проходить в одних і тих же педагогічних вищих навчальних закладах. Освіта вчителів релігії для загальноосвітніх, а також професійних середніх та вищих шкіл і надалі здійснюється в університетах. Одним з головних є церковний педагогічний вищий навчальний заклад міста Відень, який здійснює на високому рівні процес підготовки педагогічних кадрів та сприяє інноваційним нововведенням в процесі підвищення кваліфікації вчителів релігії. На прикладі цього навчального закладу можна зробити висновок, що вся навчальна діяльність тут відбувається на основі міжконфесійної злагоди, на спільних конкретних практичних діях, в яких розвиваються індивідуальні цілі і бачення, що мають велике суспільне значення і соціальну значимість для молодого покоління.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Австрія упродовж багатьох років своєї історії активно використовує потенціал релігії для виховання молодого покоління. З цієї метою державно-церковні відносини закріплені законодавчо, в тому числі в Основному Законі країни. Держава не лише регулює діяльність різних конфесій і релігій, але й надає їм відповідну фінансову допомогу, створює умови для викладання релігії в школі, для підготовки педагогічних кадрів у навчальних закладах різного типу. Найактивнішу участь в релігійній освіті країни бере католицька церква, як найчисельніша в Австрії, та її навчальні заклади і вчителі. Результатом співпраці між державою та церквою є високий рівень вихованості австрійських школярів і той факт, що Австрія є однією з найстабільніших і найбагатших країн Європи і світу. Тому для України, як країни, що розвивається у всіх напрямках, є доречним запозичення деяких позитивних аспектів у галузі середньої та вищої освіти

Список використаних джерел

1. М'яковський М. Є. Система підвищення кваліфікації педагогічних кадрів Австро-Угорщини в XIX ст. / М. Є. М'яковський // Рідна школа. – 2007. – № 3. – С. 78–80.
2. Adam G., Lachmann R. Religionspädagogisches Kompendium / Gottfried Adam, Rainer Lachmann // Vandenhoeck und Ruprecht. – Göttingen. – 1997. – S.491, S. 53-60.
3. Beiträge zur Österreichischen Erziehungs- und Schulgeschichte 12. – Wien. – 1910. – 189 S.
4. Bucher A. Vom Katecheten zur Religionspädagogin / Anton Bucher // Eine empirische Untersuchung über die Studienmotive, die religiöse Sozialisation und die Studierenerwartungen von jungen Theologinnen in Religionspädagogische Beiträge. – 1999. – S. 19-47.
5. Kalb H. Verfassungsrechtliche und einfachgesetzliche Verankerung des Religionsunterrichtes in historische und rechtliche Aspekte des Religionsunterrichtes / Herbert Kalb. – 2004. – S. 209 -214.
6. Kaufmann H.B. Streit um den problemorientierten Unterricht in Schule und Kirche / Hans-Bernhard Kaufmann. – Frankfurt (am Main) . – 1973. – 128 S.
7. Korherr E. J., Hierzenberger G. Praktisches Wörterbuch der Religionspädagogik und Katechetik / Edgar Josef Korherr, Gottfried Hierzenberger. – 1978. – 815 S.
8. Kunstmann J. Religionspädagogik / Joachim Kunstmann // Verlag Tübingen und Bessel. Dischingerweg. – 2004. – S. 202-204.
9. Rees W. Der Religionsunterricht / Wilhelm Rees // Handbuch des katholischen Kirchenrechts. – 1999. – S. 734-735.
10. Schell H. 100 Jahre Pädagogischen Instituts der Stadt Wien. / Heinrich Schell // Festschrift. – Wien–München. – 1968. – S. 82.
11. Lämmermann G. Grundriß der Religionsdidaktik / Godwin Lämmermann. – Wien. – 1991. – 235 S.
12. Nipkow, K. E. Grundfragen der Religionspädagogik. Bd. 1. Gesellschaftliche Herausforderungen und theoretische Ausgangspunkte. – Gütersloh.–1975. – 177 S.

В статті проаналізовані пути підготовки учителів релігії для середніх шкіл Австрії, раскрыта важная роль тесного сотрудничества между государственными и церковными высшими учебными заведениями в совершенствовании австрийской образовательной системы и повышении квалификации преподавателей религиозно- педагогического направления. В основу тесного сотрудничества между австрийской государством и церковью в сфере образования было положено ряд соглашений между правительством страны и представителями католической церкви. Заключенные соглашения между государством и церковью позволили создавать учебные заведения для религиозного образования молодежи и профессиональной подготовки соответствующих педагогических кадров.

Ключевые слова: *теологическое и религиозно-педагогическое образование, учитель релігії, государственные и церковные высшие учебные заведения, повышение квалификации учителей релігії.*

The ways of preparing teachers of religion for secondary schools in Austria have been analyzed in the article, the important role of close cooperation between state and church higher educational institutions in improving the Austrian educational system and improving the qualifications of teachers of religious and pedagogical direction has been disclosed. The close cooperation between the Austrian state and the church in the field of education was based on a number of agreements between the government and representatives of the Catholic Church. The concluded agreements between the state and the church allowed the creation of educational institutions for the religious education of youth and the professional training of the corresponding pedagogical personnel. Church is responsible for the admission of qualified, responsible and highly

moral teachers, as churches have their own institutions that control the teaching of religion and teacher training in schools of its episcopacy. The teachers of religion working in public education institutions and accounted for first and second state examinations are members of the church and want to spread religion, have the opportunity to be trained in church theological and educational institutions for postgraduate education (Nachqualifikationskurs), which organized the job. Many graduates of the Theological Faculty in future work in the field of education as teachers of religion in school institutions, theological and educational representatives in church institutions, who help as academic assistants to pastors in institutes in improvement of teaching staff involved in research work and current research in religious and theological direction. Some students studying theology and religious pedagogy of religious belief want to link their future profession with faith and the education of the Christian tradition, some only want to receive a second diploma in the subject religious Courses, considering it «easy» and «available» subject.

Key words: theologian, religious and pedagogical education, a teacher of religion, state and church higher educational establishments, improvement of teachers' qualification.

УДК 37.013.322(410)

Поліщук Віра Аркадіївна,

доктор педагогічних наук, професор

Пришляк Оксана Юріївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

Богуцька Анастасія Анатоліївна,

ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет МОЗ України»

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ ТРЕТЬОГО ВІКУ

У статті здійснено спробу схарактеризувати зарубіжний досвід діяльності Університетів третього віку. Виокремлено й схарактеризовано основні моделі функціонування університетів третього віку, що різняться організацією їх діяльності, змістом і видами пропонуваного освітніх програм, формами і методами освітньої діяльності. Схарактеризовано французьку, британську, китайську, північноамериканську франкомовну та південно-американську моделі функціонування Університетів третього віку.

Ключові слова: Університет третього віку, третій вік, моделі функціонування університетів третього віку (французька, британська, китайська, північноамериканська франкомовна та південно-американська), зміст, форми і методи діяльності університетів третього віку.

Постановка проблеми. В сучасних умовах однією з найбільш поширених форм реалізації ідеї неформальної освіти людей літнього віку є Університети третього віку, які функціонують як освітні установи, соціально-культурні, пізнавально-дозвілєві центри і сприяють створенню сприятливих умов для життєдіяльності і самореалізації людей літнього віку.

Мета статті - аналіз провідних концепцій і моделей зарубіжного досвіду функціонування «Університетів третього віку» (The University of the Third Age (U3A): французької, британської, китайської, північноамериканської франкомовної та південно-американської.

Результати дослідження. У багатьох зарубіжних країнах в сучасних умовах набув поширення міжнародний рух Університетів третього віку, мета якого полягає у створенні різноманітних освітніх, соціально-культурних і дозвілєвих центрів для стимулювання людей літнього віку до активної життєдіяльності через залучення їх до обміну життєвим досвідом, оволодіння новими знаннями, формування нових чи вдосконалення наявних вмінь і навичок, спілкування й організацію змістовного дозвілля та ін. [1, с. 1].

У міжнародній практиці рух «Університети третього віку» визначається найбільш успішними проектом щодо створення сприятливих умов і надання можливості для самореалізації людей літнього віку.

Трактування поняття «третього віку» відноситься не стільки до вікової категорії осіб 50-75 років і старше, скільки до їх соціального статусу, коли повсякденне життя більше не прив'язане до постійної роботи та відповідальності за сім'ю [2].

Роль людей літнього віку у соціально-економічному розвитку країн, їх участь в усіх аспектах життя суспільства стало визначальною складовою діяльності Міжнародної Асоціації Університетів Третього віку (International Association of Universities of the Third Age) (IAUTA), яка була заснована у 1974 році і налічує більш ніж 130 країн-учасниць. Міжнародна асоціація університетів третього віку час об'єднує більше 25000 університетів в усьому світі. Головне призначення діяльності IAUTA проголошено в статуті цієї організації і його суть полягає

в: «об'єднанні по всьому світу університетів третього віку та організації, які мають інші назви, але схожі завдання». Головним принципом діяльності асоціації є «створення за підтримки Університетів третього віку по всьому світу міжнародної мережі закладів пожиттєвої освіти з метою дослідження та забезпечення за допомогою й участю людей літнього віку їх навчальних потреб [3, с. 3].

Як добровільна організація Міжнародна Асоціація Університетів Третього віку (IAUTA) сприяє міжнародній співпраці між Університетами третього віку, обміну досвідом роботи і членами – слухачами похилого віку. Наприклад, нагромаджено цікавий досвід співпраці й обміну учасниками університетів третього віку між Великою Британією та партнерськими організаціями США, Японії, Швейцарії. Важливим завданням діяльності IAUTA є заохочення та підтримка Університетів третього віку в різних країнах, як в тих, де мережа Університетів третього віку набула широкого поширення, так і в країнах, де цей процес ще тільки починається.

Завдяки зусиллям Міжнародної Асоціації Університетів Третього віку організації проведено XVIII Конгрес у Нанті (Франція, вересень 1996 р.) і XIX Конгрес у Швєбіш-Гмюнд (Німеччина, вересень 1998 р.). У Конгресі в Нанті взяли участь 400 учасників із 17 країн світу. На цих конгресах обговорювалися проблеми можливостей покоління людей третього віку та необхідності протистояти всім формам їх ізоляції та порушення прав [4, с. 77]. Конгрес у Німеччині, присвячений проблемі «Вчитися у третьому віці. Як і навіщо?», зібрав понад 500 учасників [4, с. 78].

З моменту започаткування у 1972 році, університети третього віку на сьогоднішній час створені й функціонують на всіх п'яти континентах і забезпечують можливість навчання, саморозвитку й самореалізації для мільйонів людей літнього віку. Так, наприклад, на рубежі тисячоліть тільки у Китаї функціонували 19,300 центрів навчання людей літнього віку, в яких навчалися близько 1810000 осіб [2].

У дослідженнях М.Формоси [2], Е.Гундери [5] та інших розкриті соціальні переваги діяльності Університетів третього віку